

Список використаних джерел:

1. Миколенко О. І. Категоріальний апарат науки адміністративного процедурного права / О. І. Миколенко // Право і суспільство. – 2010. – № 3.
2. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у перегляді права: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / О. В. Кузьменко. – К., 2006.
3. Миронюк Р. В. Поняття та зміст адміністративно-деліктного процесу / Р. В. Миронюк // Науковий вісник Запорізького юрид. ін-ту Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. праць. – 2011. – № 3.
4. Демин В. Н. Принцип как форма научного познания: учебник / В. Н. Демин. – М.: Изд-во МГУ, 1976. – 370 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – с. 492.
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – с. 532.
7. Гражданский процесс: учебник / под ред. проф. М. К. Треушникова. – М.: Новый Юрист, 1998. – 512 с.
8. Гражданский процесс: учебник / под ред. проф. В. В. Комарова. – Х.: Одиссей, 2001. – 704 с.
9. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40–45. – с. 529.
10. Воронов А. Ф. Эволюция принципа объективной истины в гражданском процессе / А. Ф. Воронов // Законодательство. – 2004. – № 11. – С. 53.
11. Неклеса Ю. В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права: проблеми дефініції / Ю. В. Неклеса // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 305–311.

Науменко Тетяна Святославівна,
студентка гр. МзП-18

Науковий керівник: Олійник А.Ю.,
*к.ю.н., проф., професор кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету
технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

УДК 340.021

КЛАСИЧНА ДОКТРИНА АЛЬБЕРТА ДАЙСІ «RULE OF LAW» ТА ДОКТРИНА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНО ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Вступ. Актуальність розгляду даної тематики зумовлюється потребою в забезпеченні дієвого механізму реалізації принципу верховенства права, який би гарантував дотримання законності та панування правого духу в

Україні, для чого необхідно ознайомитися з розумінням даного принципу, його складовими та способом втілення в повсякденне життя як в Україні, так і в зарубіжних країнах, визначивши подібності та відмінності, та дослідивши можливі шляхи підвищення ефективності реалізації принципу верховенства права в Україні, провівши порівняльно-правовий аналіз.

Основний матеріал. Досліджуючи питання верховенства права в Україні слід не лише детально ознайомитися з тлумаченням даного поняття вітчизняними законодавцями та розглянути механізм реалізації принципу верховенства права в Україні, а й провести порівняльно-правовий аналіз доктрини верховенства права в Україні та в зарубіжних країнах для більш повного дослідження принципу верховенства права, його значення для забезпечення та дотримання законності, а також для виявлення можливих недоліків в механізмі застосування даного принципу в Україні. Для проведення дослідження, в роботі буде розглянута та охарактеризована доктрина верховенства права в Англії, більш відома під назвою «rule of law».

Вперше доктринальне тлумачення принцип «rule of law» (верховенства права, панування права) отримав в роботі відомого англійського вченого-конституціоналіста, професора Оксфордського університету права Альберта Венна Дайсі «Вступ до науки конституційного права» («Introduction to the study of the law of the Constitution», 1885 р.).

Відповідно до праці Дайсі, у концепції верховенства права, можна виокремити три важливих значення або ж розглядати його з «трьох різних точок зору». По-перше, абсолютне верховенство права або перевага права над впливом свавілля і виключає будь-яке свавілля, перевагу або навіть широку дискреційну владу в руках органів управління державою. Тобто, це означає що ніхто не може бути покараний і нести покарання, інакше ніж за певне порушення закону, доведене звичайним способом перед звичайними судами країни. Охарактеризовуючи цю складову, яку можна узагальнити як дотримання законності і обмеження свавілля, можна навести таку цитату Дайсі, яка надає розуміння ставлення самих англічан до даного підходу: «Англичане управляються законом и только законом; у нас человек может быть наказан, но только за нарушение закона, а не за что другое» [1, с. 152].

Якщо проводити аналогію з Україною, подібним до цієї точки зору, є положення статті 62 Конституції України, що закріплює презумпцію невинуватості, а саме: «Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду» [2].

Наступне, друге, значення принципу верховенства права, ще одна його складова, згідно доктрини Альберта Дайсі, є рівність перед законом: «Оно означает далее равенство перед законом, или одинаковую

подчиненность всех классов общему праву страны, применяемому обыкновенными судами; «господство права» в этом смысле исключает мысль о каком-либо освобождении должностных лиц или кого бы то ни было от обязанности повиноваться закону, которому подчиняются другие граждане, или от ответственности перед обыкновенными судами» [1, с. 152].

Таким чином, говорячи про «панування права» з точки зору «рівності перед законом» Дайсі описує його як характерну особливість Англії, яка виражає не тільки те, що в Англії немає нікого, хто був би вище закону, а й дещо абсолютно інакше – а саме, що в Англії будь-яка особа, яке б вона не мала звання чи статус, підкоряється звичайним законам держави і підлягає юрисдикції звичайних судів [1, с. 145].

Конституція України, а саме стаття 21 закріплює рівність усіх людей, які проживають на території України (будь то громадяни, іноземці чи особи без громадянства) у своїй гідності та правах, говорячи про те, що права і свободи людини є невідчужуваними і не порушними [2]. Але в той же час, положення Конституції України, які закріплюють депутатську недоторканість, суперечать положенням доктрини верховенства права, яка включає в себе рівність перед законом.

Також, ч. 9 ст. 31 Кримінального процесуального кодексу України, закріплює окремий склад суду у випадках, якщо кримінальне провадження стосується Президента України, повноваження якого припинені, Прем'єр-міністра України, перших заступників та заступників міністрів, членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Антимонопольного комітету України тощо [3]. Розглядаючи дану норму, можна зробити висновок, що вона прямо суперечить положенню про відповідальність посадових і службових осіб перед звичайними судами країни.

Залишається третє, особливе значення принципу «верховенства права», таке як панування правового духу. «Преобладание духа законности может считаться отличительной особенностью английских учреждений. Мы можем сказать, что конституция основана на господстве права, потому что общие принципы конституции (как например право свободы личности или право публичных собраний (митингов)) являются у нас результатом судебных решений, определяющих права частных лиц в отдельных случаях, представляемых на решение судов; между тем, по многим из иностранных конституций обеспечение прав частных лиц (каково бы оно ни было) зависит, как кажется, от общих принципов конституции» [1, с. 147].

В Україні ж, навпаки, спочатку певне право чи свобода закріплюється в законодавчих актах, а лише згодом розробляється механізм його втілення в життя суспільства. Підтвердженням цього є Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004, в якому зазначається, що: «Верховенство права – це панування права в суспільстві.

Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо» [4].

Узагальнюючи працю Дайсі, можна зазначити, що доктрина «rule of law» охоплює низку важливих правових інститутів, таких як:

- відшкодування за незаконний арешт;
- правомірного тримання під вартою;
- права особи, позбавленої волі, на швидкий судовий процес;
- парламентського контролю за формуванням і за витрачанням суспільних доходів;
- конституційних звичаїв – «конституційних засад морального характеру»;
- контрастигнції;
- «відповідальності міністрів перед парламентом», що включає в себе інститут імпичменту міністра;
- верховного становища судів у системі державної влади.

Висновки.

Ознайомившись з доктриною Альберта Дайсі «rule of law» та порівнявши її з доктриною верховенства права в Україні, для підвищення ефективності дієвості принципу верховенства права в Україні, вважаю за доцільне запропонувати такі шляхи вирішення даної проблеми:

1. в першу чергу – це зняття депутатської недоторканості, для забезпечення рівності усіх громадян перед законом;

2. виключення з Кримінального процесуального кодексу України частини 9 статті 31, яка закріплює окремий склад суддів стосовно посадових осіб органів державної влади;

3. закріплення прав і свобод людини і громадянина, починати не з закріплення їх дефініцій в законодавчих актах, а з прописання чіткого механізму реалізації даних норм у житті.

Найбільш чітко причину дотримання законності, на мою думку, виражає цитата з раніше вже згадуваної нами праці Дайсі: «В Соединенных Штатах и в Англии, по-видимому, больше свободы в нравах народа, чем в его законах. В Швейцарии, кажется, больше свободы в законах страны, чем в ее нравах» [1, с. 140]. Це говорить про те, що для панування права в суспільстві нам необхідно не лише закріплення певних норм в законодавчих актах, а й повага до права і дотримання цих приписів як народом в цілому, так і кожним громадянином окремо.

Список використаних джерел:

1. Дайси А. В. Основы государственного права Англии (Introduction to the study of the law of the constitution): введение в изучение английской конституции / А. В. Дайси; перевод, дополненный с 3-го английского

издания О. В. Полторацкой; под ред. П. Г. Виноградова. – С.-Петербург: Издание Л.Ф. Пантелеева, 1891. – 376 с.

2. Конституція України: чинне законодавство станом на 04 березня 2014 р.: (Відповідає офіц. текстові). – К.: Алерта, 2014. – 88 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 1 вересня 2016 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 372 с. – (Кодекси України).

4. Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 №15-рп/2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04>.

Овчаренко Юлія Сергіївна,

студентка юридичного факультету

Науковий керівник: Макушев П.В.

д.ю.н., проф., декан юридичного факультету

Дніпровського гуманітарного університету,

м. Дніпро, України

УДК 533

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Вступ. Завданням кримінального судочинства є охорона прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які беруть в ньому участь, а також швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний. Учасниками кримінального процесу є обвинувачений, підозрюваний, захисник, а також потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач та їхні представники [1, с. 43–44].

Основний матеріал. Питання кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності доцільно розглянути за правовими інститутами в залежності від групи об'єктів права інтелектуальної власності. Так, незаконне відтворення та розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а також незаконне відтворення та розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм організацій мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало шкоди у великому розмірі (тобто коли він у 200 або більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян), визнається злочином і карається штрафом від 200 до 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до 2-х років чи позбавленням волі на той же самий строк з